

Senste tillskottet till debatten om löntagarfonder heter lokala löntagarkooperativ. Kollektiva beslut men enskilt medlemskap för löntagarna.
(Foto: Lo Hertzman-Ericsson).

Blandade presskommentarer till kooperativa löntagarfonder

Återigen hettar det till i debatten om löntagarfonder.

Den här gången orsakat av Allan Larsson, chefredaktör för tidningen Vi. Han föreslår kooperativa löntagarfonder.

Ledarskribenterna har livligt kommenterat hans idé. TCO-tidningen har läst och gjort en sammanställning.

□ Efter knappt en månad som chefredaktör för tidningen Vi lägger Allan Larsson fram sitt förslag till löntagarfonder. Förslaget – i form av en ledare – är en ganska grov skiss, utan detaljerade preciseringar. Men inlägget väckte genast intresset hos landets ledarskribenter.

»Nu gäller det att på nytt skapa ett ökat sparande», skriver Allan Larsson och föreslår att det sker efter en ATP-modell. Då blir besluten att sätta av pengar kollektiva. Samtidigt får alla som varit med och bidragit så småningom pengar i sin hand.

Men sparandet måste bindas i en viss tid, t ex tio år. Först efter det elfte året ska löntagaren kunna disponera det som sattes av under det första året. Efter det tolfte kan han disponera det som sattes av under det andra osv.

Löntagarkooperativ

Sparandet ska förvaltas av lokala löntagarkooperativ, föreslår Larsson. Lämpligen ett kooperativ i varje kommun. Alla arbetare och tjänstemän är automatiskt medlemmar genom sitt sparande.

Löntagarna ska få andelar i företagens vinster. Dessa andelar ska ägas gemen-

samt av medlemmarna i kooperativen. Samtidigt har löntagarna ett enskilt medlemskap.

Det är lättförståeligt att förslaget har blivit uppmärksammat. Allan Larsson är nämligen ett tungt namn inom arbetarrörelsen. Före jobbet på Vi var han utredningschef på Metall. Han har varit statssekreterare på arbetsmarknadsdepartementet, talskrivare åt Tage Erlander, dessutom journalist i flera omgångar.

Många inom rörelsen (s) såg honom som en statsråds kandidat när han något överraskande sökte jobbet som chefredaktör.

Blandade känslor

Det är med blandade känslor som de socialdemokratiska ledarskribenterna har tagit emot Allan Larssons förslag.

Norrländska Socialdemokraten avfärdar förslaget helt och skriver, att det är ett slag i ansiktet på alla de partikamrater som deltagit i studiecirklar och konferenser kring löntagarfonderna.

Tummen ner visar också bl a Aftonbladet och Dagbladet i Sundsvall. Dagbladet skriver: »Löntagarfonderna skall skapas därför att de kommer att ge löntagarna ett starkare inflytande och därför att de kommer att säkra kapitaltillförseln. Att starta någon mammutsparklubb för att uppnå detta syfte är inte alls motiverat.»

På Arbetet i Malmö ser man däremot positivt på förslaget. Kooperativa fonder bör diskuteras seriöst, men förslaget behöver förtydligas på en del punkter, anser tidningen och tillägger: »Självklart ligger det också en psykologisk fördel i

att anknyta löntagarfonderna till redan välkända begrepp som ATP och kooperativ föreningsrörelse. I båda fallen vet människorna vad det handlar om, och man känner ett förtroende för dem, som skulle bli ett viktigt plus för en så stor och angelägen reform som löntagarfonderna.»

Centerförslag

Även inom det borgerliga läget har kommentarerna varit blandade. De har skiftat från beröm till kategoriska avfärdanden.

Centerpartiet la fram sitt fondförslag ungefär samtidigt som Larsson.

Löntagarna ska frivilligt och utan löneavdrag eller avsättningar av löneökningar kunna spara i det egna företaget, föreslår centern. De anställda bildar kooperativa ekonomiska föreningar på sina företag och blir delägare.

Den här lösningen ger kapitaltillskott till företagen och sprider ägandet, menar centern.

– Allan Larssons förslag i tidningen Vi är mycket intressant. Vi är på väg i samma färdriktning, konstaterade Thorbjörn Fäldin på den presskonferens där centerförslaget presenterades.

Individuellt sparande

De båda centerpartistiska tidningarna Skånska Dagbladet och Norrtelje Tidning ger också Allan Larssons förslag ett högt betyg.

Norrtelje Tidning är särskilt förtjust i individens möjlighet att kunna få ut sin

ARBETSDELNING ett defensiv

Just nu pågår det i Sverige liksom i andra europeiska länder en debatt om arbetsdelning som ett sätt att få fler jobb. Men skulle en sån arbetsdelning verkligen ge ökad sysselsättning?

Den frågan ställer Gösta Karlsson, TCOs utredningsavdelning, i den här artikeln. Och svarar själv nej. Arbetsdelning är ett defensivt medel i en politik för fler jobb.

□ Det finns många frågor som måste ställas när man diskuterar arbetsdelning. Skall ett villkor vid sänkning av arbetstiden vara bibehållen köpkraft för den enskilde? Skall sänkningen ske lika för alla, geografiskt och yrkesmässigt? Är arbetskraften verkligen homogent sammansatt?

Full sysselsättning är en politisk målsättning. Begreppets innebörd varierar från tid till annan. För Långtidsutredningen 1978 innebär enligt huvudalternativet ett tänkt »normalår» 1983 med fullt kapacitetsutnyttjande, »full sysselsättning», 80 000 arbetslösa.

De fackliga organisationerna definierar full sysselsättning som arbete åt alla, dvs att alla som vill och kan ta ett arbete skall kunna få ett meningsfullt arbete.

När de fackliga organisationerna definierar full sysselsättning på detta långtgående sätt, varför avvisar de då arbetsdelningen som ett sätt att uppnå målsättningen?

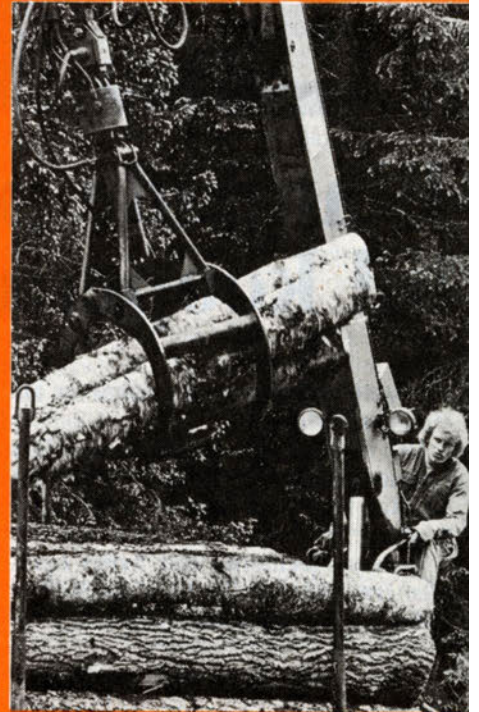
Ett skäl är att man anser att arbetstids-sänkning skall ske utan att den enskilde skall behöva förlora ekonomiskt på detta. En arbetstidsförkortning med bibehållen

lön per arbetad tidsenhet skulle för den enskilde anställde leda till en försämring av köpkraften. Att i stället bibehålla bruttolönen för person och månad men sänka arbetstiden skulle leda till ökade kostnader per producerad enhet om denna arbetstidsförkortning för den enskilde inte kunde ersättas med en motsvarande produktivitetsoökning.

En sådan arbetstidssänkning risker att leda till ett allt snabbare utbyte mellan arbete och kapital, dvs att arbetstillfällen skulle komma att bortrationaliseras allt snabbare takt till fördel för allt mer långtgående mekanisering.

Lättare dela på låginkomstyrken

En annan invändning som är lika v

Om sjuksköterskan eller skogsarbetaren delar upp sina jobb på två .

andel efter en viss tid. »Här gör Allan Larsson en viktig markering. Det är inte fråga om en ny beskattning utan ett sparande, ett sparande som måste löna sig för såväl den enskilde som för människorna tillsammans.»

Tidningen fortsätter: »Både centern och folkpartiet kan förmodligen diskutera tankegångarna från Allan Larsson med intresse och i positiv anda samtidigt som också socialdemokraterna bör kunna utveckla en viss förståelse.»

Inte smickrad

Men Allan Larsson känner sig inte alls smickrad av stödet från centerhåll. Han avfärdar deras förslag i en ledare med orden: »Vad Fälldin föreslår är inte en kooperativ verksamhet utan aktiespar-klubbar. Sådana finns redan och några särskilda riksdagsbeslut behövs således

inte för att få veta hur de kan tänkas fungera. Erfarenheterna av dessa aktieklubbar är att de ger ett blygsamt sparandetilskott.»

De liberala kommentarerna växlar. Sundsvalls Tidning utgår från att sparandet är något som den enskilde individen ser som en personlig tillgång. Tidningen lägger tyngdpunkten vid den enskilde löntagarens möjlighet att så småningom få pengar i sin hand och ger Allan Larsson omdömet att han »står med båda fötterna på jorden och dessutom är småsparsinnad på verklighetens vis och villkor».

Tidningen skriver också att förslaget måste tas på allvar i socialdemokratiska kretsar, och konstaterar skadeglatt att »då sitter man där i sitt raserade hus, under vilket hela det centrala dirigerings-tänkandet ligger begravt . . .».

Men även liberala tidningar avvisar Larssons förslag helt. Upsala Nya tidning: »Allan Larssons idé innebär – precis som LOs och SAPs förslag till löntagarfonder – en sammanblandning av sparandet och kapitalbildningen med ett rent socialiseringsförfarande. Kooperationen borde betacka sig för att bli inblandade i den sortens försök att förvilla begreppen.»

Göteborgs-Posten ser Allan Larssons förslag som ännu ett bevis för att det finns andra och bättre sätt för löntagarna att få inflytande på arbetsplatserna. »Ett hyggligt MBL-avtal och en förändring av aktiebolagslagen skulle ge en säkrare grund att stå på», skriver man.

Och moderaterna?

De avvisar som vanligt varje tanke på löntagarfonder.

Carl von Schéele